

Borçlunun Maaş ve Ücret Alacağı Dışındaki Üçüncü Kişilerde Bulunan Alacaklarının Haczi ile Alacaklının İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu Maddesinin 4'üncü Fıkrasına Dayalı Cezalandırma ve Tazminat Talebi^(*)

Attachment of the Debtor's Receivables from Third Parties Other Than Salary and Wage Receivables, and the Creditor's Claim for Punishment and Compensation Based on Article 89/4 Turkish Code of Execution and Bankruptcy Law

Şule UZUN

Araştırma Görevlisi

Ondokuz Mayıs Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Hukuk Bilimleri Anabilim Dalı

Anahtar Kelimeler

Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki Alacağı, Alacağın Haczi, Haczin Sonuçları, Üçüncü Kişiye Yapılan Bildirim, Tazminat.

Öz

Alacağına kavuşmak isteyen alacaklı icra dairesine başvurarak hukuki haklarını kullanabilir. Alacaklının haciz talebinde bulunmasının amacı, borçlunun mallarının cebri icra yoluyla satılarak elde edilen hasıllardan kendi alacağına kavuşmasıdır. Borçlunun malvarlığı değerlerinden birisi de borçlunun üçüncü kişilerde bulunan mal ve alacaklarıdır. Alacaklının talebi üzerine icra dairesi takip borçlusuna ait üçüncü kişilerde bulunan mal ve alacakların haczi için üçüncü kişiye bildirimde bulunmaktadır. Kendisinde borçlunun alacağı tespit edilen üçüncü kişinin yapılan bildirimlere rağmen gerçeğe aykırı ve haksız itirazı söz konusu ise alacaklının talebi doğrultusunda cezalandırılması ve aleyhine tazminata hükmedilmesi mümkün kılınmıştır. Borçlunun üçüncü kişilerde bulunan maaş ve ücret alacağının haczi ve işlemin sonuçları için ayrı bir hüküm ihdas edildiğinden bu çalışma, haciz talebinde bulunan alacaklının maaş ve ücret alacakları dışında kalan alacaklarının haczi ile İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesinin 4'üncü fıkrasına dayanılarak borçlunun üçüncü kişilerdeki alacağının tespiti hâlinde alacaklının üçüncü kişiye karşı hukuki taleplerini ve bu taleplerin şartlarını değerlendirmek amacıyla ele alınmıştır.

Keywords

Debtor's Receivables from Third Parties, Attachment of Receivables, Results of Attachment, Notification to Third Parties, Compensation.

Abstract

A creditor seeking to recover their receivables can exercise their legal rights by applying to the enforcement office. The purpose of the creditor's request for attachment is to obtain its own receivables from the proceeds obtained by selling the debtor's assets through forced execution. One of the assets of the debtor is the goods and receivables of the debtor in third parties. Upon the request of the creditor, the enforcement office notifies the third party for the attachment of the goods and receivables of the debtor in third parties. If the third party, in whom the debtor's receivables are detected, has an untrue and unjustified objection despite the notifications made, it is possible to be penalised in line with the creditor's request and to award compensation against him. The attachment of the debtor's salary and wage receivables held by third parties and the consequences of the process are regulated separately. This study, based on Article 89/4 Turkish Code of Execution and Bankruptcy Law, is undertaken in order to evaluate the legal claims of the debtor against the third party for the receivables of the debtor in third parties and the conditions of these claims.

^(*) Araştırma Makalesi.
Hakem denetiminden geçmiştir.

Gönderim Tarihi: 04.05.2023, Kabul Tarihi: 16.10.2023.

GİRİŞ

2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu'nun¹ 89'uncu maddesinde borçlunun cebri icraya konu olabilecek üçüncü kişilerde bulunan mal ve alacakları düzenlenmiştir. İcra dairesince uygulanacak usûl ve üçüncü kişi ile alacaklının sahip olduğu haklar, İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesinde belirtilmektedir. İcra dairesi tarafından üçüncü kişiye gönderilen birinci haciz ihbarnamesine İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesinde sayılan veya takip borçlusu ile üçüncü kişi arasındaki hukuki ilişkiden doğan sebeplere dayanarak üçüncü kişiye itiraz imkânı tanınmıştır. Bunun yanında üçüncü kişinin haksız ve gerçeğe aykırı beyanda bulunarak takibin ilerlemesini engellemesi ve alacaklının alacağına kavuşmasına mâni olması sebebiyle bu duruma bazı sonuçlar bağlanmıştır. Bu doğrultuda İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesinin 4'üncü fıkrâ hükmü de takip alacaklısının talebi üzerine üçüncü kişinin haksız ve gerçeğe aykırı beyanda bulunmasından dolayı cezalandırılma ve tazminata mahkûm edilmesine ilişkindir.

Çalışmamızda borçlunun üçüncü kişilerde bulunan alacaklarının hangilerinin haczedileceği, icra dairesi tarafından üçüncü kişiye gönderilen haciz ihbarnameleri ve ilgili haciz ihbarnameleri karşısında üçüncü kişinin itiraz yoluna başvurup başvurmayacağı, İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesinin 4'üncü fıkrâsında yer alan cezalandırma ve tazminat davasının yargılama usûlü ile ceza ve tazminat istemi açısından doğurduğu sonuçlara yer verilmiştir. Ayrıca üçüncü kişinin icra dairesinin işlemleri karşısında tutumu ve bunun sonuçları doktrinindeki görüşlere de yer verilerek değerlendirilmiştir.

I. HACİZ KONUSU

Haciz, alacaklının talebiyle borçluya ait mal, hak ve alacaklara icra dairesi tarafından el konulmasıdır. Haczin konusu; borçlunun taşınır malları, taşınmaz malları ve üçüncü kişilerde bulunan mal, alacak ve haklarından oluşur. Bir para alacağının elde edilmesi amacıyla borçlunun haczedilebilen tüm mal ve hakları haczin konusunu oluştururken haczin üst sınırını ise İcra ve İflâs Kanunu'nun 85'inci maddesi uyarınca asıl alacak, faiz ve masraflar oluşturur.

Alacaklının talebi üzerine icra takibi yapılan borçlunun kesinleşen takibe rağmen borcunu ifa etmekten kaçınması durumunda alacaklı, icra takibine devam ederek borçlunun mallarının haczedilmesini talep edebilir. Alacaklının haciz talebinde bulunması hâlinde icra dairesi tarafından borçlunun kendi yedinde veya üçüncü kişilerde bulunan alacaklarına ilişkin yapılan haciz işlemi takip konusu alacağı aşmayacak şekilde uygulanır.

A. Alacak Haczi

Borç ilişkisinde alacak hakkı, alacaklıya ifa menfaati sağlamaktadır. Bu kapsamda, alacaklı tarafından borçluya karşı usûlüne uygun yapılan icra takibinin kesinleşmesi üzerine, alacaklı alacağını karşılayacak miktarda olmak koşuluyla, borçlunun malvarlığının haczedilmesini talep edebilir². Alacaklının bu hakkı bağlamında düzenlenen hükümlerden biri de İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesidir. Anılan hükümde takip borçlusunun üçüncü kişide bulunan alacağının haczi öngörülmektedir. İcra ve iflâs hukukundaki bu münferit düzenleme ile borçlu ve üçüncü kişinin anlaşarak alacaklının zararına hareket etmeleri önlenmektedir³. Bunun yanında üçüncü kişinin de haklarının korunmasına da hizmet edilmektedir.

¹ 09.06.1932 tarihli ve 2128 sayılı Resmî Gazete.

² PEKCANITEZ, Hakan / ATALAY, Oğuz / SUNGURTEKİN ÖZKAN, Meral / ÖZEKES, Muhammet: *İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı*, 8. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021, s. 177; YILDIRIM, M. Kamil / DEREN-YILDIRIM, Nevhis: *İcra ve İflas Hukuku*, 8. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2021, s. 211; ASLAN, Kudret: "Hacizde Tertip", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2005, Cilt 54, Sayı 2, s. 271; GÖRGÜN, Şanal / BÖRÜ, Levent / KODAKOĞLU, Mehmet: *İcra ve İflas Hukuku*, 3. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2022, s. 158; DİRENİSA, Efe: "Üçüncü Kişinin Gerçeğe Aykırı İtirazda Bulunması Nedeniyle İcra ve İflas Kanunu'nun 89/4 Hükmü Uyarınca Açılacak Tazminat Davasının Belirsiz Alacak Davası Şeklinde Açılıp Açılmayacağı Üzerine Bir Değerlendirme", *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2022, Cilt 12, Sayı 1, s. 334; BORAN GÜNEYSU, Nilüfer: "İcra Hukukunda Aşkın Haciz", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2016, Cilt 20, Sayı 4, s. 26.

³ KURU, Baki / AYDIN, Burak: *İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı*, 4. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2020, s. 178; ARSLAN, Ramazan: "Borçlunun Üçüncü Kişide Bulunan Alacağının Haczi, Haczin Üçüncü Kişiyeye Bildirilmesi ve Sonuçları", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2016, Cilt 65, Sayı 4 (Haczin Üçüncü Kişiyeye Bildirilmesi), s. 3218; ERMENEK, İbrahim / AZAKLI ARSLAN, Betül: "İcra ve İflas Hukuku Açısından Ticari Davalarda Arabulucuya Başvuru Zorunluluğu (TTK m. 5/A)", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 2020, Cilt 33, Sayı 148, s. 176; DİRENİSA, s. 342.

Borçlunun üçüncü kişide bulunan alacağı çeşitli şekillerde haczedilebilir. İcra dairesi üçüncü kişinin bulunduğu yerde haciz gerçekleştirebileceği gibi üçüncü kişide bulunan alacakları haczederek bu durumu üçüncü kişiye bildirme suretiyle de haczi icra edebilir. Bir diğer haciz imkânı ise İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesi kapsamında gönderilen ihbarnameler sonucunda üçüncü kişide bulunan alacakların haczinin yapılmasıdır. Bu hususa ilişkin olarak İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesinin haczin gerçekleştirilmesi için gerekli mi yoksa muhafaza tedbiri mi olduğunun değerlendirilmesi gerekir. Bir görüşe göre üçüncü kişilerde bulunan hak ve alacakların haczi, icra dairesi tarafından karar verilerek bu durumun tutanak altına alınmasıyla gerçekleşmiş olur⁴. İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesine göre bu durumun üçüncü kişiye bildirilmesi, haczin tamamlanması açısından zorunlu olmayıp yalnızca bir muhafaza tedbiridir⁵. Diğer bir görüşe göre de alacaklar ve üçüncü şahıs elinde haczedilen mallar hakkında kenar başlığını taşıyan İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesi hacizli alacağı tespit ve muhafaza tedbirleri kapsamında düzenlenmiş maddelerden biridir⁶. Kanaatimizce icra dairesince üçüncü kişide bulunan hak ve alacakların haczinin tutanak altına alınması sonucunda üçüncü kişiye yapılan bildirim, üçüncü kişide bulunan alacakların haciz işleminin tamamlanması açısından zorunlu değildir.

Borçlunun üçüncü kişide bulunan alacağı kıymetli evraka dayanıyorsa haciz üzerine İcra ve İflâs Kanunu'nun 88'inci maddesine göre işlem yapılması gerekir. Bu durumda üçüncü kişiye İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesinde belirtilen şekil ve içerikte haciz ihbarnamesi gönderilmemekte ve ilgili maddede düzenlenen sonuçlar ortaya çıkmamaktadır. Burada borçlunun üçüncü kişideki alacağı İcra ve İflâs Kanunu'nun 106'ncı maddesinin 2'nci fıkrası kapsamında taşınır mal hükmünde olduğundan, bu alacak taşınır mal şeklinde İcra ve İflâs Kanunu'nun 102'nci maddesine göre haczedilebilir ve haciz kararı icra dairesince üçüncü kişiye bildirilir. Bu bildirim, İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesinde düzenlenen haciz ihbarnamesi niteliğini haiz olmadığından bu madde bağlamında ortaya çıkabilecek sonuçlar doğmaz⁷. Bu sonuçlardan birisi de üçüncü kişinin haciz ihbarnamesine itirazın haksız ve yersiz olduğu iddiasıyla alacaklının üçüncü kişiye karşı cezalandırılma ve tazminat talep etme hakkının doğmamasıdır. İcra dairesi, haciz kararını üçüncü kişiye haciz ihbarnamesi ile değil de haciz müzekkeresi şeklinde bir yazı ile bildirirse bu yazının içeriğinde İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesinde belirtilen sonuçlar yer almayacağından üçüncü kişinin haciz bildirimine itiraz etmesi durumunda, alacaklının talebi üzerine İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesinin 4'üncü fıkrasına bağlı olarak cezalandırılması ya da tazminat yükümlülüğünde bırakılması söz konusu olamaz.

Üçüncü kişinin icra dairesince tebliğ edilen haciz ihbarnamesine haksız itirazda bulunması iddiası ile alacaklının İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesinin 4'üncü fıkrasına dayanarak üçüncü kişi aleyhine tazminata ve cezaya hükmedilmesi talebinde bulunabilmesi için alacak haczinin İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesinde düzenlenen haciz ihbarnamesiyle üçüncü kişiye bildirilmesi, bir dava şartı olarak nitelendirilebilir⁸.

Takip borçlusunun üçüncü kişiden olan maaş ve ücret alacağının haczi ve bu haczin sonucu İcra ve İflâs Kanunu'nun 355 ve 356'ncı maddelerinde düzenlendiğinden bu alacakların haczi hakkında İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesinde öngörülen usûl uygulanmaz. İcra ve İflâs Kanunu'nun

⁴ ÜSTÜNDAĞ, Saim: *İcra Hukukunun Esasları*, 7. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2000, s. 238; MUŞUL, Timuçin: *İcra ve İflas Hukuku Esasları*, 6. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017 (Esaslar), s. 375; ATALI, Murat / ERMENEK, İbrahim / ERDOĞAN, Ersin: *İcra ve İflas Hukuku*, 3. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2020, s. 229.

⁵ ANSAY, Şakir: *Hukuk İcra ve İflas Usulleri*, 5. Baskı, İstiklal Matbaası, Ankara, 1960, s. 79; ARSLAN, Ramazan: "Borçlunun Üçüncü Kişilerde Bulunan Mal ve Alacaklarının Haczi", *Dr. A. Recai Seçkin'e Armağan*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara, 1974 (Alacakların Haczi), s. 82; MUŞUL, *Esaslar*, s. 375; ATALI / ERMENEK / ERDOĞAN, s. 229.

⁶ ARSLAN, *Haciz Üçüncü Kişiyi Bildirilmesi*, s. 3218.

⁷ OSKAY, Mustafa / KOÇAK, Coşkun / DEYNEKLİ, Adnan / DOĞAN, Ayhan: *İİK Şerhi, Cilt 2*, Turhan Kitabevi, Ankara, 2007, s. 2618; İYİLİKLİ, Ahmet Cahit: "Haciz İhbarnamesi Uygulamasında Şirkete Borçlu Olan Ortağın 3. Kişi Sıfatıyla Sorumluluğu ve Rücu İlişkisi", *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, 2012, Cilt 1, Sayı 1, s. 2; ARSLAN, *Haciz Üçüncü Kişiyi Bildirilmesi*, s. 3219.

⁸ Bu hususun dava şartı olarak nitelendirilmesi gerektiği ile ilgili Yargıtay kararı için bkz. Yargıtay, 12. HD, T. 17.06.2010, E. 2010/3160, K. 2010/15435 (Lexpera, ET: 07.03.2023).

89'uncu maddesinde belirtilen alacaklar, maaş ve ücret dışındaki alacaklardır. İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesinde yer alan alacaklar haciz kararı alınırken borçlunun üçüncü kişide var olan mevcut alacakları olabileceği gibi borçlu ile üçüncü kişi arasındaki mevcut bir hukuki ilişkiye dayanan müstakbel alacaklar da olabilmektedir⁹.

B. Maaş ve Ücret Alacakları Dışındaki Alacakların Haczi

Borçlunun üçüncü kişilerdeki alacakları kavramına borçlunun üçüncü kişilerdeki hakları da dâhildir. İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesinde alacak veya sair talep hakkına yer verilmektedir. Borçlunun bankadaki mevduatı, üçüncü kişiye ödünç verdiği para, kiraya verdiği taşınmazın kirası, borçlunun şirketteki kâr veya tasfiye payı, borçlunun adi ortaklıktaki kâr payı borçlunun üçüncü kişilerdeki alacak ve haklarına örnek olarak verilebilir¹⁰.

Borçlunun üçüncü kişilerdeki alacakları, İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesi niteliği itibarıyla haczedilen malvarlığı değerlerinin muhafazasına ilişkin olduğundan, hak veya alacağının haczedildiğinin tutanağa geçirilmesi gerekir. Ancak alacağın muhafaza edilmesi ve varsa üçüncü kişilerin itirazlarını bildirmelerine imkân sağlanabilmesi için üçüncü kişiye ihbarname gönderilmelidir¹¹.

Borçlu, mal beyanında bulunurken bir bankada mevduatının olduğunu bildirebilir. Bankadaki mevduatını bildirilmediği takdirde alacaklı, borçlunun hangi bankada mevduatının olduğunu biliyorsa bu durumu icra dairesine bildirir. İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesinin 7'nci fıkrasına göre haciz ihbarnamesi, borçlunun hak ve alacaklarının bulunabileceği bir tüzel kişinin veya müessesenin şubesine veya tüm şubelerini kapsayacak şekilde merkezine tebliğ edilir. Esasen bankaların oldukça fazla sayıda şubesinin olması nedeniyle her bir şubeye ihbarname göndermenin ekonomik açıdan zor olduğu açıktır¹². Merkez ve şubeler adına yazışma yapma yetkisi tüzel kişiliğin merkezine ait olduğundan merkeze ihbarname gönderildiğinde, merkezin aynı zamanda şubeler adına ihbarnameye cevap vermesi gerekir¹³. Ancak ilgili düzenlemede şube ibaresi de yer aldığından, borçlunun hangi şubede borcu olduğu biliniyor ise ihbarnamenin adresi bilinen şubeye gönderilmesi gerekmektedir.

Borçlunun müstakbel alacaklarının haczedilip haczedilemeyeceği konusu tartışmalıdır. Kanun koyucu, borçlunun maaş veya ücret haczine ilişkin müstakbel bir alacağının haczedilebileceğine imkân tanımıştır. Bir görüşe göre borçlunun müstakbel alacağına dayanak olan belirli bir hukuki ilişki mevcutsa bu ilişkiden doğan alacağın haczi mümkün olmaktadır¹⁴. Buna karşılık belirsiz bir gelecekteki ilişkiye dayalı olarak doğması muhtemel bir alacağın haczi mümkün değildir¹⁵. Diğer bir görüşe göre de borçlu ile üçüncü kişi arasında mevcut bir hukuki ilişkiye dayanan ileride doğacak alacakların haczi

⁹ UYAR, Talih / UYAR, Alper / UYAR, Cüneyt: *İcra Hukukunda Haciz*, 3. Baskı, Bilge Yayınevi, Ankara, 2016, s. 254; ER, Gökçe: *Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki Mal ve Alacaklarının Haczi*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2009, s. 99; ARSLAN, *Haczin Üçüncü Kişiyeye Bildirilmesi*, s. 3220; KURU / AYDIN, s. 186; İYİLİKLİ, s. 2.

¹⁰ KURU, Baki / ARSLAN, Ramazan / YILMAZ, Ejder: *İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı*, 27. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2013, s. 254. Uygulamada borçlunun üçüncü kişilerdeki alacaklarının haczi daha çok borçlunun bankalardaki parasının haczi şeklinde görülmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. KURU / AYDIN, s. 179; ATALI / ERMENEK / ERDOĞAN, s. 232; ER, s. 7. Borçlunun üçüncü kişilerde bulunan mallarına, üçüncü kişilere ariyet olarak bırakılan mallar, bankaların kiralık kasalarında saklanan mallar örnek olarak verilebilir. Bkz. ATALI, Murat / ERMENEK, İbrahim: *İcra ve İflas Hukuku*, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019, s. 121.

¹¹ YILMAZ, Ejder / ARSLAN, Ramazan / TAŞPINAR AYVAZ, Sema / HANAĞASI, Emel: *İcra ve İflas Hukuku*, 6. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2020, s. 270; ATALI / ERMENEK / ERDOĞAN, s. 232.

¹² ATALI / ERMENEK / ERDOĞAN, s. 231; ARSLAN, *Haczin Üçüncü Kişiyeye Bildirilmesi*, s. 3220; KURU / AYDIN, s. 179.

¹³ ARSLAN, *Haczin Üçüncü Kişiyeye Bildirilmesi*, s. 3220; ATALI / ERMENEK / ERDOĞAN, s. 231; KURU / AYDIN, s. 179.

¹⁴ ARSLAN, *Alacakların Haczi*, s. 97; ER, s. 99. Örneğin kiraya verilen bir ev söz konusu ise kira sözleşmesindeki vade hangi tarihte o tarihte bir kira alacağı doğacak ve bu alacak ödenecektir. Aynı şekilde müteahhide iş yaptırıldığında iş sahibi, bu işin karşılığında müteahhide ödeme yapacaktır. Bu tür müstakbel alacakların haczi de mümkündür. Ayrıntılı bilgi için bkz. ATALI / ERMENEK / ERDOĞAN, s. 232. Ticaret şirketlerinde şirket ile ortak arasındaki belli ilişki ve kâr payı alacağının borçlusunun belli olması sebebiyle hesap yılı sonunda düzenlenecek bilançoya göre şirket kâr payı dağıtacak hâlde olmasa dahi müstakbel alacağın bilanço düzenlenmeden önce haczedilebileceği yönünde görüş için bkz. ŞAHİN, Çağatay Serdar: "Ticaret Şirketlerinde Ortakların Kişisel Alacaklarının Şirkete Yöneltebilecekleri Haciz Talepleri", *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2019, Cilt 27, Sayı 1, s. 174.

¹⁵ KURU, Baki: *İcra ve İflas Hukuku El Kitabı*, Türkmen Kitabevi, İstanbul, 2006 (El Kitabı), s. 428; ÜSTÜNDAĞ, s. 196; ATALI / ERMENEK / ERDOĞAN, s. 232.

mümkün olmaktadır¹⁶. Kanaatimizce borçlu ile üçüncü kişi arasında var olan hukuki ilişkiden doğacak bir müstakbel alacağın olması hâlinde bu alacağın haczinin mümkün olması gerekir.

II. HACİZ USÛLÜ

Borçlunun üçüncü kişilerdeki alacağı, borçlunun bu alacaklarını mal beyanında bildirmesi ya da alacaklının bu yöndeki iddiası ile ortaya çıkar¹⁷. İcra ve İflâs Kanunu'nun 74'üncü maddesinde belirtilen mal beyanı, borçlunun gerek kendisinde gerekse de üçüncü kişilerde bulunan mal, alacak ve haklarında borcuna yetecek miktarını belirtmesi ve borcunu ne suretle ödeyeceğini yazı veya şifahi icra dairesine bildirmesidir. Borçlunun kendisinde bulunan mal ve alacakları ile takip konusu alacağın karşılanması mümkünse hacizde sıra ilkesine riayet edilerek haciz gerçekleştirilir.

İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesi uyarınca icra dairesi tarafından takip borçlusunun üçüncü kişilerdeki mal, hak ve alacaklarının haczine karar verilmesi üzerine düzenlenen haciz tutanağından sonra üçüncü kişiye bir haciz ihbarnamesi gönderilir. Bu ihbarname yoluyla haczin hukuki sonuçlarının üçüncü kişiye bildirilmesi ve üçüncü kişi üzerinde doğabilmesi sağlanır.

A. Birinci Haciz İhbarnamesi

İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesinin 1'inci fıkrasında yer aldığı üzere borçlunun üçüncü kişideki alacağını alacaklının talebi üzerine haczedene icra dairesi, üçüncü kişiye bir haciz ihbarnamesi göndererek durumu bildirir. İhbarnamede takip borçlusunun kendisinden olan alacağının ya da kendisinde bulunan alacağının haczedildiğine, ilgili borcun icra dairesine ödenmesi gerektiğine, borçluya yapılan ödemenin geçerli olmayacağına ilişkin kayıtlar yer almaktadır. Bununla birlikte borçluya ödeme yapıldığı takdirde icra dairesine tekrar ödeme yapılması gerektiği belirtilmektedir. Söz konusu ihbarname, birinci haciz ihbarnamesi olarak adlandırılır. Kanun'un 89'uncu maddesinin 2'nci fıkrasına göre üçüncü kişinin borçlu olmadığı veya birinci haciz ihbarnamesinin tebliğinden önce borcun ödenmesi ya da alacağın borçlu veya borçlunun gösterdiği yere verilmiş olduğu gibi bir iddia mevcut ise üçüncü kişi, birinci haciz ihbarnamesinin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde icra dairesine itirazda bulunabilir. Aksi hâlde borcu icra dairesine ödemekle yükümlüdür.

Borçlunun üçüncü kişi sayılan bankada mevduatının olduğunun bildirilmesi hâlinde borçlunun böyle bir mevduatı yoksa ya da bankadaki mevduatı haciz ihbarnamesinde bildirildiği kadar değilse banka bu durumu yedi gün içinde icra dairesine itiraz ederek bildirmelidir. Aksi hâlde banka bünyesinde mevcut olmayan bu ödemeyi icra dairesine yapmak zorundadır. Ayrıca borçlunun üçüncü kişilerdeki alacağından biri olan banka mevduatı için gönderilen haciz ihbarnamesine banka, banka sırrı olduğu gerekçesiyle cevap vermektan kaçınmaz¹⁸. Zira icra ve iflâs dairelerinin borçluya dair isteyeceği bilgileri gerçek ve tüzel her kişi derhâl vermeye ve talep hâlinde borcu bu dairelere ödemeye mecburdur. Borçlunun bankada mevduatı yok ise bankanın yedi gün içinde itiraz etmesi büyük önem

¹⁶ KARSLI, Abdurrahim: "İcra ve İflâs Kanunu'nun 89. Maddesinde 4949 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler", *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2004, Cilt 1, Sayı 2, s. 415; UYAR, Talih: "Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki -Kıymetli Evraka Bağlanmamış Olan- Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi (İİY m. 89)", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1981, Cilt 2, Sayı 2, Muhittin Alam Armağanı, s. 206; ARSLAN, *Haciz Üçüncü Kişilere Bildirilmesi*, s. 3220.

¹⁷ AKİL, Cenk: *Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki Mal ve Alacaklarının Haczi*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2013, s. 52; ARSLANDOĞAN, Birce: "Takip Alacaklısının İcra ve İflâs Kanunu m. 89/4'e Göre Açacağı Tazminat Davasına İlişkin Değerlendirmeler", *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2021, Cilt 20, Sayı 2, s. 1927; KURU / AYDIN, s. 178.

¹⁸ İcra ve İflâs Kanunu'nun 367'nci maddesi gereğince icra veya iflâs dairelerinin borçlunun mevcuduna dair isteyeceği bütün malumutu hakiki ve hükmi her şahıs derhâl vermeye ve talep hâlinde mevcudu bu dairelere teslim mecburdur. İlgili maddede belirtildiği üzere talep edilen bu bilgi ve belgelerin bankalar tarafından ilgili mercilere sunulması gerekir. Bu bağlamda banka, borçlunun mevduatının bulunup bulunmadığının müşteri sırrı olduğunu ileri sürerek cevaptan kaçınmaz. Ancak kanun hükmüne dayanan gerçek kişiye ait kişisel veri niteliği taşıyan borçluya ait bilgilerin kanunda belirtilen sınırları aşmaması gerekir. Aksi takdirde kişisel verilerin izinsiz paylaşımı söz konusu olur. Ayrıntılı bilgi için bkz. ÖZCAN, Göknil: *Bankacılık İş ve İşlemlerinde Kişisel Verilerin Korunması*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2019, s. 61; EROĞLU, Orhan: "Haciz İhbarnamesine İtiraz Üzerine Uygulanacak Yargılama Usulü ve Yargılama Sonunda Tayin Edilecek Tazminatın Miktarı", *Terazi Hukuk Dergisi*, 2017, Cilt 12, Sayı 132, s. 46; AKYOL ASLAN, Leyla: "İcra ve İflâs Kanunu m. 89 Hükmüne Göre Birinci Haciz İhbarnamesine İtiraz", *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2011, Cilt 6, Sayı 1, s. 96; KURU / AYDIN, s. 181.

taşımaktadır. İtiraz etmemesi hâlinde mevcut olmayan bu borç zimmetinde sayılacak ve bankadan talep edilebilir hâle gelecektir. İtiraz eder ise birinci haciz ihbarnamesinde istenen ödemeyi yapmaktan kurtulmaktadır. Birinci haciz ihbarnamesine itiraz eden bankaya ikinci haciz ihbarnamesi gönderilemeyecektir.

Haciz ihbarnamesini alan üçüncü kişi yedi gün içinde borçlunun kendisinden olan alacağını kabul ederek vadesi geldiğinde bu alacağı icra dairesine ödeyebilir ya da borçlunun kendisinde olan malı icra dairesine teslim ederek kendisine karşı yapılan takibe son verebilir. Üçüncü kişi yedi gün içinde takip borçlusuna herhangi bir borcunun bulunmadığını ya da kendisinde borçluya ait herhangi bir malın olmadığını ileri sürerek itiraz yoluna başvurursa üçüncü kişiye karşı takip yapılamaz. İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesinin 4'üncü fıkrası uyarınca üçüncü kişinin bu beyanı gerçeğe aykırı ise alacaklı icra mahkemesine başvurarak üçüncü kişinin cezalandırılmasını ve gerçeğe aykırı beyanı nedeniyle uğradığı zararın tazminini talep edebilir. Bir diğer durumda üçüncü kişi borcu ödemez veya kendisinde bulunan malı teslim etmez ve de icra dairesine herhangi bir itirazda bulunmaz ise bu durumda borç veya mal üçüncü kişinin zimmetinde sayılacağından üçüncü kişiye icra dairesi tarafından ikinci haciz ihbarnamesi gönderilir¹⁹.

B. İkinci Haciz İhbarnamesi

Birinci haciz ihbarnamesine itiraz etmeyen üçüncü kişiye, birinci haciz ihbarnamesine itiraz etmediğinden, iddia edilen malvarlığı değerinin kendi zimmetinde sayıldığı ancak yedi gün içinde alacağı ödeyebileceği, mal taşınır ise malı teslim edebileceği veya aynı süre içinde İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesinin 2'nci fıkrasında belirtilen sebeplerle itiraz edebileceği ihtarını içeren bildirim yapılmaktadır. Bildirim içeriğinde ödemenin yapılamaması hâli ile itiraz edilememesi durumunda iddia edilen alacağın üçüncü kişide olduğunun kesinleşeceği de belirtilmektedir.

İkinci haciz ihbarnamesini alan üçüncü kişi, yedi gün içinde borçlunun kendisinde olan alacağının mevcudiyetini kabul ederek borcu icra dairesine öderse yahut malı icra dairesine teslim ederse kendisine karşı yapılan takip son bulur. Üçüncü kişi birinci haciz ihbarnamesine kendisine tebliğ edilmesinden itibaren yedi gün içinde borçluya herhangi bir borcunun bulunmadığını ya da kendisinde borçluya ait olan herhangi bir malının olmadığını ifade ederek itiraz ederse hakkında takibe devam edilemez²⁰.

Üçüncü kişinin beyanının gerçeğe aykırı olması hâlinde alacaklı icra mahkemesine başvurarak üçüncü kişinin gerçeğe aykırı beyanda bulunmasından dolayı cezalandırılmasını ve varsa uğradığı zararın tazminini talep edebilir²¹. Üçüncü kişi ikinci haciz ihbarnamesine rağmen borcu ödemez veya malı teslim etmez yahut itiraz yoluna da başvurmaz ise söz konusu borç ya da mal üçüncü kişinin zimmetinde sayılır ve üçüncü kişiye üçüncü haciz ihbarnamesi gönderilir.

C. Üçüncü Haciz İhbarnamesi

Üçüncü haciz ihbarnamesiyle üçüncü kişiye, birinci ve ikinci haciz ihbarnamesine itiraz etmeyecek söz konusu borçlunun borcunun malvarlığı içinde olduğunun kesinleştiği ve üçüncü haciz ihbarnamesinin kendisine tebliğinden itibaren on beş gün içinde borcu icra dairesine ödemesi gerektiği bildirilir²². Üçüncü kişi böyle bir borcun var olmadığını iddia ediyor ise belirtilen on beş gün içinde genel

¹⁹ AKYOL ASLAN, s. 96; ATALI / ERMENEK / ERDOĞAN, s. 233; EROĞLU, s. 46; KURU / AYDIN, s. 181; ARSLAN, *Haciz Üçüncü Kişilere Bildirilmesi*, s. 3222.

²⁰ PEKCANITEZ / ATALAY / SUNGURTEKİN ÖZKAN / ÖZEKES, s. 179; ATALI / ERMENEK / ERDOĞAN, s. 234; KURU / AYDIN, s. 181; EROĞLU, s. 46.

²¹ Yargıtay, 19. CD, T. 12.02.2018, E. 2018/7235, K. 2018/1209 (Lexpera, ET: 16.03.2023).

²² ATALI / ERMENEK / ERDOĞAN, s. 234; ARSLAN, *Haciz Üçüncü Kişilere Bildirilmesi*, s. 3224; KURU / AYDIN, s. 182. Kanun koyucunun üçüncü haciz ihbarnamesine bildirim ifadesini kullanmaktaki amacı birinci ve haciz ihbarnameleri ile alacak uhdesinde sayılan üçüncü kişinin ödemesi yahut ispat yükü kendisinde olmak kaydıyla açacağı menfi tespit davası ile aksini ispatlaması yönünde bir durum oluşması sebebine dayanmaktadır. Bu görüş için bkz. EROĞLU, s. 46.

mahkemelerde menfi tespit davası açmalıdır²³. Bu husus üçüncü haciz ihbarnamesinde kayıt olarak yer alır. Üçüncü kişinin on beş gün içinde bir menfi tespit davası açmaması ya da açtığına dair belgeyi yirmi gün içinde icra dairesine ibraz etmemesi hâlinde ilgili malın kendisinden cebri icra yoluyla alınacağı veya üçüncü kişinin borcu ödemeye zorlanacağı da ayrıca belirtilir²⁴. Üçüncü kişi üçüncü haciz ihbarnamesinin tebliğinden itibaren on beş gün içinde borcun kendi uhdesinde olduğunu kabul eder ve borcu icra dairesine öderse kendisi açısından takip sona erer.

İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesinin 3'üncü fıkrasına göre üçüncü haciz ihbarnamesini tebliğ alan üçüncü kişi on beş gün içinde alacaklıya karşı menfi tespit davası açabilir. Üçüncü kişi açılan menfi tespit davasına ilişkin bir belgeyi ihbarnamenin tebliğinden itibaren yirmi gün içinde icra dairesine ibraz etmelidir. Bu hâlde üçüncü kişi hakkında yapılan icra işlemleri menfi tespit davası kararının kesinleşmesine kadar durur²⁵. Genel mahkemelerde açılan bu davada davacı konumunda bulunan üçüncü kişi, takip alacaklısının iddia ettiği gibi takip borçlusunun kendisinden bir alacağının olmadığını ya da kendisinde herhangi bir malının bulunmadığını iddia etmektedir²⁶. Bu hususları ispat yükü üçüncü kişidedir. Burada söz konusu olan menfi tespit davası İcra ve İflâs Kanunu'nun 72'nci maddesinde düzenlenen menfi tespit davası değildir²⁷. Zira Kanun'un 72'nci maddesinde düzenlenen menfi tespit davasını takip borçlusu açarken üçüncü haciz ihbarnamesinde yer alan menfi tespit davasını üçüncü kişi açmaktadır. Ayrıca üçüncü kişinin takibin dışında olması sebebiyle, açtığı bu davada icra işlemlerinin durması için bir tedbir kararına ve teminat yatırmasına ihtiyaç bulunmamaktadır²⁸. Buna karşılık İcra ve İflâs Kanunu'nun 72'nci maddesi kapsamında açılan menfi tespit davasında teminat karşılığında bir tedbir kararı alınması mümkün olmaktadır²⁹. Ayrıca bu menfi tespit davası maktu harca tâbidir. Borçlu üçüncü haciz ihbarnamesinin tebliğinden itibaren on beş gün içinde menfi tespit davası açarsa menfi tespit davası sonuçlanıncaya kadar uhdesinde bulunan alacağı ya da malı ödemeye zorlanamaz.

Menfi tespit davası için yetkili mahkeme, icra takibinin yapıldığı yer veya davacı üçüncü kişinin yerleşim yeri mahkemesidir. Görevli mahkeme ise 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun³⁰ 2'nci maddesi uyarınca asliye hukuk mahkemesidir. Üçüncü kişi açtığı menfi tespit davasını kaybederse mahkeme, üçüncü kişiyi dava konusu alacağın yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere tazminata mahkûm eder. Üçüncü kişi açtığı menfi tespit davasını kazanırsa söz konusu borcu icra dairesine ödemekten kurtulur ancak takip alacaklısı aleyhine tazminata hükmedilemez³¹. Burada davanın açılmasına birinci ve ikinci haciz ihbarnamelerine itiraz etmeyerek üçüncü kişi sebep olmuştur. Aksi durum, üçüncü kişinin tazminat alabilmek amacıyla birinci ve ikinci haciz ihbarnamesine itiraz etmemesi durumunu doğurur ki bu hem icra takibinin amacına hem de dürüstlük kuralına aykırılık teşkil eder³².

²³ ARSLAN, *Haciz Üçüncü Kişilere Bildirilmesi*, s. 3224; ATALI / ERMENEK / ERDOĞAN, s. 234; EROĞLU, s. 46; KURU / AYDIN, s. 182.

²⁴ Menfi tespit davası açmayan borçlu icra dairesine ödemek zorunda kaldığı paranın icra dairesi tarafından alacaklıya ödenmesi durumunda aslında borçlu olmadığı bir parayı ödemiş olduğundan bahisle takip alacaklısına karşı, kural olarak, istirdat davası açamaz. Ancak alacaklı kötü niyetli ise banka, borçlu ile kötü niyetli alacaklı aleyhine dava açarak ödemek zorunda kaldığı paranın geri verilmesini talep edebilir. Bunun dışında banka, Türk Borçlar Kanunu'nun 77'nci maddesi vd. uyarınca takip borçlusuna karşı sebepsiz zenginleşme davası açabilir. Ayrıntılı bilgi için bkz. KURU / AYDIN, s. 182; ATALI / ERMENEK / ERDOĞAN, s. 234; ARSLAN, *Haciz Üçüncü Kişilere Bildirilmesi*, s. 3224; EROĞLU, s. 46.

²⁵ ATALI / ERMENEK / ERDOĞAN, s. 234; KURU / AYDIN, s. 182; ARSLAN, *Haciz Üçüncü Kişiyi Bildirilmesi*, s. 3224; EROĞLU, s. 46; ER, s. 67.

²⁶ PEKCANITEZ, Hakan: "4949 Sayılı Kanun'la İcra Hukukunda Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 2003, Cilt 16, Sayı 49, s. 149; ARSLAN, *Haciz Üçüncü Kişiyi Bildirilmesi*, s. 3224; AKİL, s. 196; ATALI / ERMENEK / ERDOĞAN, s. 234; KURU / AYDIN, s. 183; EROĞLU, s. 46; DİRENİSA, s. 342.

²⁷ *Kuru / Aydın* bu dava türünü özel menfi tespit davası olarak nitelendirmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. KURU / AYDIN, s. 183; ERMENEK / AZAKLI ARSLAN, s. 161.

²⁸ ARSLAN, *Haciz Üçüncü Kişiyi Bildirilmesi*, s. 3224; ATALI / ERMENEK / ERDOĞAN, s. 235; KURU / AYDIN, s. 183; EROĞLU, s. 46.

²⁹ EROĞLU, s. 46; KURU / AYDIN, s. 183; ATALI / ERMENEK / ERDOĞAN, s. 235; ARSLAN, *Haciz Üçüncü Kişiyi Bildirilmesi*, s. 3224.

³⁰ 04.02.2011 tarihli ve 27836 sayılı Resmî Gazete.

³¹ ATALI / ERMENEK / ERDOĞAN, s. 235; KURU / AYDIN, s. 183; EROĞLU, s. 4.

³² KURU / AYDIN, s. 183; ATALI / ERMENEK / ERDOĞAN, s. 235; EROĞLU, s. 46.

Üçüncü kişinin açtığı menfi tespit davasının alacaklının lehine sonuçlanması hâlinde üçüncü kişinin borçluya rücu etme hakkının olup olmadığının değerlendirilmesi gerekir. Borçlunun, üçüncü kişinin alacaklıya karşı açmış olduğu menfi tespit davasını kaybetmesi sebebiyle kendisine rücu edemeyeceğini ileri sürmesi mümkün görünmemektedir³³. Buradaki menfi tespit davasının tarafları takip alacaklısı ve üçüncü kişi olup borçlu bu hukuki ilişkinin dışındadır. Bu sebeple verilen karar borçlu için kesin hüküm etkisi doğurmaz. Üçüncü kişi menfi tespit davasını kaybetse dahi borçlu olmadığı bir ödemeyi gerçekleştirmiş ise borçluya karşı sebepsiz zenginleşme davası açabilir³⁴. Bununla birlikte alacaklının üçüncü kişiye karşı takip yapmakta kötü niyetli olması hâlinde üçüncü kişinin alacaklıya karşı istirdat davası açması da mümkündür³⁵.

Üçüncü kişi, menfi tespit davasını açmaz ya da icra dairesine üçüncü haciz ihbarnamesinin kendisine tebliğinden itibaren yirmi gün içinde bu davayı açtığına dair herhangi bir belge sunmaz ise alacaklı, üçüncü kişinin elinde bulunan söz konusu miktardaki alacağı haczettirip satmak suretiyle alacağına kavuşabilir. Üçüncü kişinin takip süresince yapması gereken işlemleri yapmaması (birinci ve ikinci haciz ihbarnamelerine itiraz edememesi, üçüncü haciz ihbarnamesine rağmen on beş gün içinde menfi tespit davası açmaması) bir mazerete dayanıyorsa üçüncü kişi gecikmiş itiraz yoluna başvuru olabilir³⁶. Üçüncü kişi kusurunun olmaması hâlinde İcra ve İflâs Kanunu'nun 65'inci maddesi uyarınca kendisini engelleyen durumun ortadan kalkmasından itibaren üç gün içinde, satış işlemi tamamlayınca kadar gecikmiş itirazdan yararlanabilir.

D. Üçüncü Kişinin Birinci veya İkinci Haciz İhbarnamesine İtiraz Etmesi

İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesinin 2'nci fıkrası uyarınca birinci haciz ihbarnamesini alan üçüncü kişiden tebliğde yer alan kayıtlara uygun olarak icra dairesine bildirimde bulunması beklenir. Bu bağlamda üçüncü kişi takip borçlusunun haciz ihbarnamesinde ilgili alacağın var olmadığını ya da var olsa dahi tebliğden önce ödendiğini, haczedilen kısım kadar bir alacağın söz konusu olmadığını, hacizden önce başka bir kişiye temlik edildiğini veya bu alacak üzerinde öncelikli hakkı bulunduğunu ihbarnamenin tebliğinden itibaren yedi gün içinde icra dairesine itirazda bulunarak ileri sürebilir. Takip borçlusunun kendisinden alacağı olduğu iddia edilen üçüncü kişi, birinci haciz ihbarnamesine veya bu ihbarnameye itiraz etmediği için kendisine gönderilen ikinci haciz ihbarnamesine takip borçlusuna borcu olmadığını veya borcun haciz ihbarnamesinden önce ya da borçlunun gösterdiği yere ödenmiş olduğunu belirterek itirazda bulunabilir. Yargılama sonucunda takip borçlusunun üçüncü kişiden alacağının olup olmadığı ortaya çıkabileceğinden üçüncü kişi bu tür bir alacağı tamamıyla reddetmeyip icra dairesine tarafların arasında var olan bu hukuki ilişkiyi açıklamalıdır³⁷.

İcra dairesi tarafından üçüncü kişiye gönderilen haciz ihbarnamesinde, mevcut veya müstakbel alacakların haczedildiği bildirilmiş olsa dahi, kural itibarıyla, üçüncü kişinin sorumluluğu haciz ihbarnamesini tebliğ ettiği an ile sınırlı olmaktadır. Müstakbel alacak haczi, takip borçlusu ile onun borçlusu konumunda bulunan üçüncü kişi ile arasındaki bir hukuki muameleden kaynaklanması durumunda mümkün olmaktadır³⁸.

İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesinin 2'nci fıkrası uyarınca üçüncü kişi, borcu olmadığı veya malın yedinde bulunmadığı veya haciz ihbarnamesinin tebliğinden önce borç ödenmiş veya mal istihlak edilmiş veya kusuru olmaksızın telef olmuş veya malın borçluya ait olmadığı veya malın ken-

³³ ATALI / ERMENEK / ERDOĞAN, s. 235; EROĞLU, s. 46; ARSLAN, *Haciz Üçüncü Kişiyeye Bildirilmesi*, s. 3224.

³⁴ EROĞLU, s. 46; KURU / AYDIN, s. 182; ATALI / ERMENEK / ERDOĞAN, s. 235; ARSLAN, *Haciz Üçüncü Kişiyeye Bildirilmesi*, s. 3224.

³⁵ ATALI / ERMENEK / ERDOĞAN, s. 235; ARSLAN, *Haciz Üçüncü Kişiyeye Bildirilmesi*, s. 3224; KURU / AYDIN, s. 182.

³⁶ ŞEKER, Hilmi: "İcra ve İflâs Kanunu'nun 89. Maddesi Üzerine Düşünceler", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2014, Cilt 16, Prof. Dr. Hakan Pekcanitez'e Armağan Özel Sayısı, s. 2981; ATALI / ERMENEK / ERDOĞAN, s. 237.

³⁷ YAVAŞ, Murat: "Maaş ve Ücret Haczi", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 2009, Sayı 84 (Maaş ve Ücret Haczi), s. 112; ARSLAN, *Haciz Üçüncü Kişiyeye Bildirilmesi*, s. 3225; EROĞLU, s. 47.

³⁸ AKYOL ASLAN, s. 102; ARSLAN, *Haciz Üçüncü Kişiyeye Bildirilmesi*, s. 3226; YAVAŞ, *Maaş ve Ücret Haczi*, s. 111; EROĞLU, s. 47.

disine rehnedilmiş olduğu veya alacak borçluya veya emrettiği yere verilmiş olduğu gibi bir iddiada ise keyfiyeti, haciz ihbarnamesinin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde icra dairesine yazılı veya sözlü olarak bildirmeye mecburdur. Ancak ilgili maddede sayılan bu itiraz sebepleri sınırlı sayıda değildir. Üçüncü kişinin borçluya yöneltebileceği itiraz ve defiler, haciz ihbarnamesine karşı itiraz olarak ileri sürülebilir³⁹. Üçüncü kişinin takip borçlusuna olan borcunu takip borçlusundan olan bir başka alacağı ile takas ettiğini bildirmesi itiraz niteliğindedir⁴⁰. Ancak üçüncü kişinin İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesinin 2'nci fıkrasına göre kendisine bildirilen alacağın haczinin mümkün olmadığını icra dairesine bildirmesi genel olarak haciz ihbarnamesine itiraz niteliğinde değildir⁴¹.

Doktrinde bir görüşe göre üçüncü kişi aynı zamanda takip borçlusundan alacaklı ise bu alacağın takasa konu olabilmesi için her iki alacağın da haciz ihbarnamesinin üçüncü kişiye tebliğinden önce muaccel olması gerekmektedir⁴². Doktrinde her iki alacağın da haciz ihbarnamesinin tebliğinden önce muaccel olmasının takas için yeterli olacağı kabul edilmektedir⁴³. Takip borçlusunun üçüncü kişideki alacağı muaccel olmasına rağmen üçüncü kişinin takip borçlusundan olan alacağı müaccel ise üçüncü kişi kendisine gönderilen haciz ihbarnamesine karşı takas ileri sürerek itiraz hakkına sahip olamaz⁴⁴. Üçüncü kişinin sadece ileride muaccel olma olasılığı bulunan bir alacağı ileri sürerek veya gerçekte olmayan bir takas hakkı olduğunu ileri sürerek haciz ihbarnamesine itiraz etmesi hâlinde takip alacaklısı, üçüncü kişinin cevabının gerçeğe aykırı olduğundan bahisle üçüncü kişiden tazminat talep edebilir ve cezalandırılmasını isteyebilir⁴⁵.

Üçüncü kişinin takip borçlusu ile aralarındaki alacakla ilgili olmayan iddiaları takip alacaklısına karşı ileri süremeyeceği kabul edilmektedir⁴⁶. Bu anlamda üçüncü kişi takip borçlusunun esasen takip alacaklısına borçlu olmadığını ya da takip borçlusunun yeteri kadar malının haczedilmesinden dolayı bankadaki mevduatının haczine gerek olmadığını ileri süremez⁴⁷. Bunun sonucunda üçüncü kişi, birinci haciz ihbarnamesine İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesinde belirtilen ya da takip borçlusu ile arasındaki alacağına bağlı olan hususlar kapsamında olmayan ilgisiz iddialar ileri sürerse birinci haciz ihbarnamesine itiraz etmemiş sayılarak kendisine ikinci haciz ihbarnamesi gönderilmelidir.

Üçüncü kişinin takip alacaklısına karşı üstün bir hakkı, özellikle bankanın rehin hakkı, olduğu ileri sürülüyorsa bu durumda İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesinin mi yoksa İcra ve İflâs Kanunu'nun 99'uncu maddesinin mi uygulanacağını da değerlendirilmesi gerekir. Bir görüşe göre bu durumda üçüncü kişinin seçimlik hakkı bulunmaktadır⁴⁸. Alacaklı İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesine dayanarak üçüncü kişinin gerçeğe aykırı beyanda bulunmasından dolayı cezalandırılmasını ve tazminata mahkûm edilmesini talep edebileceği gibi Kanun'un 99'uncu maddesine göre icra mahkemesinde istihkak davası da açabilir⁴⁹. Kanun'un 89'uncu maddesinde belirtilen rehin hakkı iddiasına dayanan itiraz sebebi 99'uncu maddeyi de kapsamaktadır⁵⁰.

³⁹ EROĞLU, s. 47; AKYOL ASLAN, s. 102; ARSLAN, *Haczin Üçüncü Kişiye Bildirilmesi*, s. 3226.

⁴⁰ ARSLAN, *Haczin Üçüncü Kişiye Bildirilmesi*, s. 3226; EROĞLU, s. 47; AKYOL ASLAN, s. 102.

⁴¹ Yargıtay, 12. HD, T. 10.06.2004, E. 2004/10752, K. 2004/14712 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, ET: 18.03.2023). Aksi yönde kararı için bkz. Yargıtay, 12. HD, T. 21.09.2004, E. 2004/15432, K. 2004/19777 (Lexpera, ET: 18.03.2023).

⁴² AKYOL ASLAN, s. 102.

⁴³ YAVAŞ, Murat: *Borçlunun Üçüncü Şahıslardaki Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi*, Arkan Yayıncılık, İstanbul, 2005 (Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi), s. 42; AKYOL ASLAN, s. 102.

⁴⁴ AKYOL ASLAN, s. 102.

⁴⁵ AKYOL ASLAN, s. 102; ER, s. 42.

⁴⁶ YAVAŞ, *Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi*, s. 80; AKYOL ASLAN, s. 102.

⁴⁷ YAVAŞ, *Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi*, s. 80; AKYOL ASLAN, s. 102.

⁴⁸ MUŞUL, Timuçin: *Teorik ve Uygulamalı İcra ve İflâs Hukuku I*, Alfa Basım Yayım, İstanbul, 2001 (İcra ve İflâs Hukuku I), s. 674; ÜSTÜNDAĞ, s. 227; ARSLAN, *Alacakların Haczi*, s. 109; AKYOL ASLAN, s. 105.

⁴⁹ BERKİN, Necmeddin: *İcra Hukuku Dersleri*, 2. Baskı, Hamle Matbaası, İstanbul, 1969, s. 98; ERTEKİN, Erol / KARATAŞ, İzzet: *İcra ve İflâs Hukukunda İstihkak ve Tasarrufun İptali Davaları*, Yetkin Yayınları, Ankara, 1995, s. 496; ÜSTÜNDAĞ, s. 227; AKYOL ASLAN, s. 105; MUŞUL, *İcra ve İflâs Hukuku I*, s. 674.

⁵⁰ ÜSTÜNDAĞ, s. 227; ERTEKİN / KARATAŞ, s. 496; AKYOL ASLAN, s. 105.

Diğer bir görüşe göre haciz ihbarnamesini tebliğ alan üçüncü kişi, borçluya borçlu olduğu alacak, mal veya hak üzerinde rehin hakkı olduğunu ileri sürerse bu durumda yalnızca 89'uncu madde uygulanamaz⁵¹. Burada üçüncü kişinin rehin iddiasında bulunmasının, 89'uncu maddenin 2'nci fıkrasında yer alan haciz ihbarnamesine itiraz sebeplerinden biri olması sebebiyle, takibi durdurucu etkisi vardır⁵². 89'uncu maddenin 4'üncü fıkrası uyarınca üçüncü kişinin haciz ihbarnamesine müddeti içinde itiraz etmesi hâlinde alacaklının da üçüncü kişinin bu iddiasının aksini ispat olanağı bulunmaktadır. Ayrıca üçüncü kişinin rehin hakkı iddiası malın fiili haczi esnasında ortaya çıkmadığından 99'uncu madde uygulanmaz. 89'uncu madde, böyle bir durumda 99'uncu maddeye göre özel bir düzenlemedir ve bu özel düzenleme öncelikle uygulanmalıdır⁵³.

Doktrinde hâkim olan görüşe göre üçüncü kişinin kendisine gönderilen haciz ihbarnamesine karşı Kanun'un 96'ncı maddesi vd. uyarınca istihkak iddiasında bulunması gerekir⁵⁴. Borçluya ait olduğu iddia edilen mal, alacak veya hak üzerinde kendisine ait bir hakkın bulunduğunu ileri süren üçüncü kişi, aslında İcra ve İflâs Kanunu'na göre istihkak iddiasında bulunmaktadır⁵⁵. Üçüncü kişinin rehin hakkı iddiası, yalnızca haciz ihbarnamesine itiraz nedeni oluşturur. Buradaki itiraz, bir istihkak iddiası niteliği taşıdığından istihkak prosedürünün uygulanması gerekir⁵⁶. 89'uncu maddeye göre fiili haczin yapılmamış olması istihkak prosedürünün işlenmesine engel teşkil etmez. Haczin yapılmış biçiminin istihkak iddiası için bir ön koşul gibi değerlendirilmesi doğru değildir⁵⁷. Bu sebeple üçüncü kişi böyle bir durumda istihkak iddiası ile 99'uncu maddeye dayanarak istihkak davası açabilir.

Kanaatimizce 89'uncu maddenin 2'nci fıkrasında üçüncü kişinin kendisine tebliğ edilen haciz ihbarnamesine karşı açıkça rehin iddiasında bulunma hususuna yer verilmesi, üçüncü kişinin bu hükme dayanarak itirazda bulunmasına imkân tanımaktadır. Ayrıca alacaklının 89'uncu maddenin 4'üncü fıkrasına göre üçüncü kişinin gerçekte böyle bir rehin hakkının var olmadığını ispat etmesi hâlinde gerçeğe aykırı beyanından dolayı cezalandırma ve tazminat talebinde bulunması mümkündür. Ancak üçüncü kişi, 99'uncu maddeye dayanarak istihkak iddiasında da bulunabilir. Bu duruma engel bulunmamakla birlikte üçüncü kişinin mutlaka istihkak prosedürünü işletmesi gerekmez. Üçüncü kişinin takip içinde bulunduğu durum dikkate alınarak üçüncü kişiye seçimlik hak tanınmalıdır. Üçüncü kişi, ayrı ayrı hem 89'uncu maddesinin 2'nci fıkrasına hem de 99'uncu maddeye dayanarak rehin hakkı bulunduğunu ileri sürebilmelidir.

Üçüncü kişi birinci haciz ihbarnamesine itiraz ederse aynı alacak için üçüncü kişiye ikinci haciz ihbarnamesi gönderilemez. Ancak daha sonra farklı bir alacak doğmuşsa bu alacak haczedilerek aynı üçüncü kişiye 89'uncu maddenin 1'inci fıkrası uyarınca haciz ihbarnamesinin gönderilmesi talep edilebilir⁵⁸. Üçüncü kişiye birinci haciz ihbarnamesine itiraz etmesine rağmen bu ihbarnamenin yeniden gönderilmesi ya da ikinci haciz ihbarnamesinin gönderilmesi kanuna aykırılık doğuracağından üçüncü kişi süresiz şikâyet yoluna başvurabilir⁵⁹.

⁵¹ *Ertekin / Karataş*'a göre üçüncü kişi, ihbarnamede belirtilen şeyi zilyetliğinde kabul ederek kendisine rehnedilmiş olduğunu ileri sürerse bu husus İcra ve İflâs Kanunu'nun 99'uncu maddesine göre çözümlenmelidir. Ancak haciz ihbarnamesinde belirtilen mal, alacak veya hakkın kendisinde bulunmadığı yönünde itiraz ederse İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesi uygulanmalıdır. Ayrıntılı bilgi için bkz. ERTEKİN / KARATAŞ, s. 496; YAVAŞ, *Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi*, s. 83.

⁵² YAVAŞ, *Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi*, s. 83.

⁵³ YAVAŞ, *Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi*, s. 83; ER, s. 106.

⁵⁴ POSTACIOĞLU, İlhan: *İcra Hukuku Esasları*, 4. Baskı, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1982, s. 423; GÜNEREN, Ali: *İcra ve İflas Hukukunda İstihkak Davaları ile Tasarrufun İptali Davaları*, Feryal Matbaacılık, Ankara, 2004, s. 809.

⁵⁵ BERKİN, s. 98; POSTACIOĞLU, s. 423; GÜNEREN, s. 809.

⁵⁶ POSTACIOĞLU, s. 423; GÜNEREN, s. 809.

⁵⁷ POSTACIOĞLU, s. 423; GÜNEREN, s. 809.

⁵⁸ Yargıtay, 12. HD, T. 10.06.2004, E. 2004/10752, K. 2004/14712 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, ET: 22.03.2023).

⁵⁹ Birinci haciz ihbarnamesine itiraz eden üçüncü kişiye ikinci haciz ihbarnamesi gönderilirse üçüncü kişi bu haciz ihbarnamesine, ihbarnamenin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde itirazda bulunmak zorunda değildir. Üçüncü kişi kanuna aykırı işlem hakkında süresiz şikâyet yoluna başvurabilir. Bkz. Yargıtay, 12. HD, T. 10.10.2005, E. 2005/15387, K. 2005/19392 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, ET: 22.03.2023).

Üçüncü kişi birinci haciz ihbarnamesine süresi içinde itiraz etmiş ise icra dairesi üçüncü kişiden ödemenin yapılmasını veya malın teslimini isteyemez. Diğer bir ifadeyle üçüncü kişi haczedildiği bildirilen alacağa itiraz edince bu miktar üçüncü kişinin uhdesinde sayılmaz ve üçüncü kişi bu miktarda parayı ödemek ya da malı teslim etmek zorunda kalmaz. Ayrıca bu itirazdan sonra üçüncü kişiye ikinci ve üçüncü haciz ihbarnameleri de gönderilemez.

Üçüncü kişinin birinci haciz ihbarnamesine itiraz etmesi hâlinde takip alacaklısı 89'uncu maddenin 4'üncü fıkrasına göre üçüncü kişinin itirazının haksız ve yersiz olduğu iddiasıyla cezalandırılmasını ve tazminata mahkûm edilmesini isteyebilir. Alacaklının bu durumda üçüncü kişi aleyhinde ceza ve tazminat davası açma hakkı bulunmaktadır.

Birinci haciz ihbarnamesine itiraz etmeyen üçüncü kişiye icra dairesi tarafından ikinci haciz ihbarnamesi gönderilir. İkinci haciz ihbarnamesinde üçüncü kişiye, birinci haciz ihbarnamesine itiraz etmediği ve bu sebeple borcun kendisinde sayıldığı, ikinci haciz ihbarnamesinin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde 89'uncu maddenin 2'nci fıkrasında belirtilen sebeplerle itiraz edebileceği ihtar olunur. Üçüncü kişi süresi içinde ikinci haciz ihbarnamesine itiraz ederse, birinci haciz ihbarnamesine itirazda olduğu gibi, alacaklı bu itirazın haksız ve yersiz olduğunu ileri sürerek 89'uncu maddenin 4'üncü fıkrasına dayanarak üçüncü kişinin cezalandırılmasını isteyebilir. Ayrıca alacaklı, üçüncü kişiden tazminat talebinde de bulunabilir. İkinci haciz ihbarnamesine yapılan itirazın hukuki sonuçları da birinci haciz ihbarnamesiyle benzerlik göstermektedir.

III. İCRA VE İFLAS KANUNU'NUN 89'UNCU MADDESİNİN 4'ÜNCÜ FIKRASINA DAYANILARAK AÇILAN DAVADAKİ YARGILAMA USÛLÜ

A. Görevli ve Yetkili Mahkemenin Belirlenmesi ve Davaya İlişkin Tespitler

Takip alacaklısı, üçüncü kişiye tebliğ edilen haciz ihbarnamesine gerçeğe aykırı beyanla itiraz ederse üçüncü kişinin hapis cezasına ve tazminata mahkûm edilmesini isteyebilir. Kanun koyucunun amacı, üçüncü kişiye haciz ihbarnamesine itiraz hakkı tanıyarak kendisi aleyhine olumsuz sonuç doğurmasını engelleme hakkı verirken alacaklıya da üçüncü kişinin haksız itirazını ortadan kaldırmak ve gerçeğe aykırı beyandan dolayı hapis cezasına mahkûm edilmesini talep hakkı vermektir⁶⁰. Üçüncü kişinin gerçeğe aykırı ve haksız itirazı nedeniyle cezalandırılması ve tazminata mahkûm edilmesi için açılacak davada icra mahkemeleri görevlidir⁶¹. Bu kapsamda 89'uncu maddenin 4'üncü fıkrasına ilişkin bir talep genel mahkemelerde ileri sürülemez. Ancak 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'a⁶² göre açılan takiplerde üçüncü kişiye gönderilen haciz ihbarnamelerine yapılan itirazlar, alacağın tahsili davası olup genel mahkemelerde görülür. 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 79'uncu maddesinin 6'ncı fıkrası uyarınca üçüncü kişi, haciz bildiri üzerine yedi gün içinde alacaklı tahsil dairesine itiraz ettiği takdirde, alacaklı amme idaresi bir yıl içinde, üçüncü şahsın yaptığı itirazın aksini genel mahkemelerde açacağı davada ispat ederek, üçüncü şahsın İcra ve İflas Kanunu'nun 338'inci maddesinin 1'inci fıkrasına göre cezalandırılmasını ve borçlu bulunduğu tutarın ödenmesini isteyebilir. Genel mahkemelerde açılan davada yetki, Hukuk Muhakemeleri Kanunu kapsamında belirlenmektedir. İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesinin 4'üncü fıkrasına dayanılarak açılan üçüncü kişinin haksız ve gerçeğe aykırı itirazı üzerine hapis cezasına mahkûm edilmesinin yanında tazminat talebi de mevcut ise her iki talep de icra takibinin yapıldığı yer

⁶⁰ EROĞLU, s. 48; ATALI / ERMENEK / ERDOĞAN, s. 237; KURU / AYDIN, s. 183; ARSLAN, s. 3229; AKYOL ASLAN, s. 112.

⁶¹ PEKCANITEZ / ATALAY / SUNGURTEKİN ÖZKAN / ÖZEKES, s. 179; ATALI / ERMENEK / ERDOĞAN, s. 237; EROĞLU, s. 48; KURU / AYDIN, s. 183; GÖRGÜN / BÖRÜ / KODAKOĞLU, s. 162; AKİL, s. 187; ARSLAN, *Haciz Üçüncü Kişiyi Bildirilmesi*, s. 3229. 89'uncu maddenin 4'üncü fıkrası uyarınca üçüncü şahıs haciz ihbarnamesine müddeti içinde itiraz ederse alacaklı, üçüncü şahsın verdiği cevabın aksini icra mahkemesinde ispat ederek üçüncü kişinin Kanun'un 338'inci maddesinin 1'inci fıkrasına göre cezalandırılmasını ve tazminata mahkûm edilmesini isteyebilir. Bkz. Yargıtay, HGK, T. 13.03.2015, E. 2013/12-1711, K. 2015/1024 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, ET: 24.03.2023).

⁶² 28.07.1953 tarihli ve 8469 sayılı Resmî Gazete.

icra mahkemesinden talep edilebilir. Alacaklı üçüncü kişinin haksız itirazı üzerine cezalandırılmasını değil de yalnızca tazminata mahkûm edilmesini istiyorsa tazminat, haksız fiil hükümlerine göre talep edilebilir⁶³.

Doktrinde bir görüşe göre alacaklının bu durumda açabileceği tazminat davası, icra mahkemesinde genel hükümlere göre görülür ve burada verilen karar maddi anlamda kesin hüküm teşkil eder. Bu davayı icra mahkemesinin ceza mahkemesi sıfatıyla görmesi sebebiyle burada asıl ve öncelikli olan üçüncü kişinin gerçeğe aykırı beyanda bulunmasıdır. O hâlde öncelikle cezalandırma talebi değerlendirilmeli, ardından tazminata hükmedilmelidir⁶⁴. Diğer görüşe göre tazminat talebi haksız fiile dayandığı için, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 6'ncı maddesinde yer alan genel yetki kuralıyla birlikte, seçimlik olarak Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 16'ncı maddesi uyarınca haksız fiilin gerçekleştiği yer mahkemesi yetkilidir. Bu nedenle icra takibinin yapıldığı yerdeki icra mahkemesinin haksız fiilin işlendiği yer olması sebebiyle davacının seçimlik yetkisi bulunmaktadır⁶⁵. Yargıtay, bir kararında kanun hükmünde yer alan tazminatın konusu haciz ihbarnamesine üçüncü kişinin gerçeğe aykırı beyanda bulunması sebebiyle takip alacaklısının uğradığı zarar olduğundan bahisle bu davanın icra mahkemesinde görülebileceğini belirtmektedir⁶⁶. Bir diğer kararında davacının tazminat talebinde bulunduğu hâllerde gerçeğe aykırı beyana dayalı tazminat davasının asliye hukuk mahkemesinde görülebileceğini ifade etmektedir⁶⁷.

Kanaatimizce İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesinin 4'üncü fıkrası üçüncü kişinin haciz ihbarnamesine müddeti içinde itiraz etmesi hâlinde alacaklı, üçüncü kişinin verdiği cevabın aksini icra mahkemesinde ispat ederek Kanun'un 338'inci maddesinin 1'inci fıkrası hükmüne göre cezalandırılmasını ve ayrıca tazminata mahkûm edilmesini isteyebilir. İlgili maddenin devamında "*İcra mahkemesi, tazminat hakkındaki davayı genel hükümlere göre halleder.*" ibaresi yer almaktadır. Anılan hüküm lafzı yorumlandığında, yalnızca tazminat davası söz konusu dahi olsa icra mahkemesinin tazminat hakkındaki uyuşmazlığı genel hükümlere göre çözümlenmesi gerekir. Davaya esas teşkil eden sebep üçüncü kişinin gerçeğe aykırı beyanda bulunmasıdır. Tazminat talebi bu esas sebebin sonucudur. Bu sebeple icra mahkemesi, alacaklının tazminat talebine genel hükümlere göre karar vermelidir.

Yargıtay bazı kararlarında Kanun'un 89'uncu maddesinin 4'üncü fıkrasına dayanarak açılacak davanın itirazın iptali davası şeklinde açılmayacağını belirtmiştir⁶⁸. 89'uncu maddenin 4'üncü fıkrasına uygun olarak açılmış tazminat davasında üçüncü kişinin haciz ihbarnamesine haksız ve gerçeğe aykırı itiraz etmesi üzerine cezalandırılması ve tazminata mahkûm edilmesi için alacaklı tarafından dava dilekçesinde bu talebin ileri sürülmesi gereklidir. Davacı alacaklı bu talebini itirazın iptali davası olarak açarsa davanın usûlden reddedilmesi gerekmektedir⁶⁹.

89'uncu maddenin 4'üncü fıkrası uyarınca açılacak tazminat davalarında takip alacaklısı davacının alacak miktarını belirleyemediği durumlarda davayı belirsiz alacak davası olarak açmasının müm-

⁶³ KURU, Baki: "İcra ve İflâs Kanunu'nun 89. Maddesinde Yapılan Değişiklikler", *Bankacılar Dergisi*, 2003, Sayı 47 (Değişiklikler), s. 70; EROĞLU, s. 48; ARSLANDOĞAN, s. 1930; ATALI / ERMENEK / ERDOĞAN, s. 237; ARSLAN, *Haciz Üçüncü Kişiye Bildirilmesi*, s. 3229.

⁶⁴ ATALI / ERMENEK / ERDOĞAN, s. 237; GÖRGÜN / BÖRÜ / KODAKOĞLU, s. 162.

⁶⁵ EROĞLU, s. 48.

⁶⁶ Yargıtay, 12. HD, T. 18.06.2015, E. 2015/10314, K. 2015/17065 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, ET: 26.03.2023).

⁶⁷ Yargıtay, 12. HD, T. 01.07.2013, E. 2013/17743, K. 2013/24627 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, ET: 26.03.2023). Aksi yönde karar için bkz. Yargıtay, 4. HD, T. 07.07.2004, E. 2003/16448, K. 2004/8996 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, ET: 26.03.2023).

⁶⁸ İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesinde haciz ihbarnamesine itiraz edilmesi hâlinde üçüncü kişiler aleyhine itirazın iptali davası açılabilmesi ya da itirazın kaldırılması isteminde bulunulabileceğine dair bir yasal düzenlemeye yer verilmemiştir. Bu durumda, alacaklının üçüncü kişinin Kanun'un 89'uncu maddesinin 1'inci fıkrası uyarınca haciz ihbarnamesine yaptığı itirazın kaldırılmasını istemesine yasal imkân bulunmadığı tartışmasızdır. Karar için bkz. Yargıtay, 12. HD, T. 10.11.2015, E. 2015/15676, K. 2015/27414 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, ET: 26.03.2023). Aynı yönde görüş için bkz. Yargıtay, 12. HD, T. 18.06.2015, E. 2015/10314, K. 2015/17065 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, ET: 26.03.2023).

⁶⁹ Davanın usûlden reddedilmesi hâlinde kötü niyet tazminatı da talep edilemez ve üçüncü kişi kötü niyetli kabul edilerek aleyhine kötü niyet tazminatına da hükmedilemez. Ayrıntılı bilgi için bkz. EROĞLU, s. 49; AKYOL ASLAN, s. 115.

kün olup olmadığı değerlendirilmelidir. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 107'nci maddesinin 1'inci fıkrasına göre davanın açıldığı tarihte alacağın miktarını yahut değerini tam ve kesin olarak belirleyebilmesinin kendisinden beklenemeyeceği veya bunun imkânsız olduğu hâllerde alacaklı, hukuki ilişkiyi ve asgari bir miktar ya da değeri belirtmek suretiyle belirsiz alacak davası açabilir. Doktrinde hâkim olan görüşe göre belirsiz alacak davasının koşulu olan davanın açıldığı anda alacak miktarının belirlenmesinin davacıdan beklenilememesi veya miktarın belirlenmesinin davacı için imkânsız olması hâlinde somut olayın özellikleri dikkate alınarak üçüncü kişinin gerçeğe aykırı itirazı nedeniyle tazminat davası belirsiz alacak davası şeklinde açılabilir⁷⁰. Ancak davacının dava değerini veya miktarını davanın açıldığı tarihte bilmemesinin nedenini makul gerekçelerle ortaya koyması gerekir⁷¹. Takibin tarafı olmayan üçüncü kişi Kanun'un 338'inci maddesinin 1'inci fıkrasına aykırı şekilde gerçeği söyleme yükümlülüğünü ihlal ederek takip alacaklısının zarara uğramasına sebebiyet vermektedir. Üçüncü kişinin haklı bir menfaati olmaksızın dürüstlük ilkesine aykırı bu davranışı nedeniyle takip alacaklısı teslim edilmeyen malın yahut icra dairesine ödenmeyen alacağın üzerinde zarara uğradığını ispat ederse takip borçlusundan olan alacağını aşan miktarda da tazminata hükmedilebilir⁷². Kanaatimizce 89'uncu maddenin 4'üncü fıkrasına göre açılacak davada tazminat, takip alacaklısının üçüncü kişinin gerçeğe aykırı beyanı sebebiyle uğradığı zararın karşılığıdır. Bu sebeple zarar, tazminatın üst sınırını oluşturmaktadır. Takip alacaklısının üçüncü kişiden talep ettiği miktarın belirlenmesinde takip borçlusu ve üçüncü kişi arasındaki hukuki ilişkinin niteliği dikkate alınmalıdır. Alacaklı, borçlu ile üçüncü kişi arasındaki hukuki ilişkiyi bilse dahi tarafların iradesinde bulunan hususlarda üçüncü kişinin takip borçlusuna olan borç miktarını tam olarak bilemeyebilir ve alacaklı açısından dava değerinin belirlenmesi mümkün olmayabilir. Böyle bir hâlde tazminat davası belirsiz alacak davası şeklinde açılabilir. Aksi durumda takip alacaklısının taraflar arasındaki hukuki ilişkiyi somut olarak ortaya koymasıyla birlikte borç miktarını bilmesi hâlinde söz konusu davanın belirsiz alacak davası şeklinde açılması mümkün değildir.

B. Dava Açma Süresi

Üçüncü kişinin haciz ihbarnamesine itiraz etmesi üzerine alacaklı bu itirazın haksız olduğunu, yapılan beyana dayandığını ve takip borçlusunun üçüncü kişide malının ya da ödemesinin bulunduğu kanaatinde ise icra mahkemesinde dava açabilir. Davacı açacağı davada üçüncü kişinin cezalandırılmasıyla birlikte tazminat talebinde de bulunacaksa İcra ve İflâs Kanunu'nun 347'nci maddesine göre⁷³ alacaklının, bu itirazı öğrenmesinden itibaren üç ay ve her hâlükârda itirazdan itibaren bir yıl içinde davayı açması gerekir.

Üçüncü kişinin tazminata ilişkin alacak hakkı haksız fiile dayanmaktadır. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun⁷⁴ haksız fiillere ilişkin 72'nci maddesinin 1'inci fıkrasına göre tazminat istemi, zarar görenin zararı ve tazminat yükümlüsünü öğrendiği tarihten başlayarak iki yılın ve her hâlde fiilin işlendiği tarihten başlayarak on yılın geçmesiyle zamanaşımına uğrar. Ancak tazminat, ceza kanunlarının daha uzun bir zamanaşımı öngördüğü cezayı gerektiren bir fiilden doğmuşsa bu zamanaşımı uygulanır. Haciz ihbarnamelerine haksız ve yersiz itiraz edilmesi hâlinde uygulanacak zamanaşımı, ilgili hükümde belirtildiği gibi, cezaya ilişkin olarak da uygulanır. Burada belirtilen zamanaşımı süresi daha kısadır. Bu durumda tazminata istemiyle açılan davada Türk Borçlar Kanunu'nun 72'nci maddesine

⁷⁰ PEKCANITEZ, Hakan / ATALAY, Oğuz / ÖZEKES, Muhammet: *Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı*, 9. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021, s. 224; DIRENİSA, s. 356.

⁷¹ Belirtmek gerekir ki takip alacaklısı davacının alacak miktarını bilmesi durumunda yalnızca ileri sürdüğü iddiaları ispat edebilmesi için karşı tarafta bulunan belge ve bilgilere ihtiyaç duyması hâlinde söz konusu davanın belirsiz alacak davası olarak açılması mümkün değildir. Ayrıntılı bilgi için bkz. DIRENİSA, s. 350.

⁷² DIRENİSA, s. 345. Aksi yönde görüş için bkz. AKİL, s. 193; ARSLANDOĞAN, s. 1939.

⁷³ İcra ve İflâs Kanunu'nun 347'nci maddesine göre bu bapta yer alan fiillerden dolayı şikâyet hakkı, fiilin öğrenildiği tarihten itibaren üç ay ve her hâlde fiilin işlendiği tarihten itibaren bir yıl geçmekle düşer.

⁷⁴ 04.02.2011 tarihli ve 27839 sayılı Resmî Gazete.

göre daha uzun olan iki ve on yıllık süreler uygulama alanı bulur⁷⁵. Alacaklının yalnızca tazminat talebinde bulunması hâlinde ceza davasından vazgeçmiş olacağı kabul edilir⁷⁶. Zira ayrı davalarla alacaklının hem ceza hem de tazminat talep etmesi mümkün değildir⁷⁷. Bu iki talep bir bütün oluşturduğu için birlikte talep edilmelidir veya sadece biri talep konusu olmalıdır.

Alacaklı, üçüncü kişinin cezalandırma ve tazminata dair talebini içeren davayı üç aylık ve bir yıllık sürelerle uymaksızın açarsa icra mahkemesi hâkiminin her bir talebi kendi içinde şikâyet ve zamaşımı yönünden değerlendirmesi gerekir. Ancak mahkemenin değerlendirmesinden sonra her iki talep hakkındaki kararını birlikte vermelidir⁷⁸. İcra ve İflâs Kanunu'nun 349'uncu maddesi uyarınca söz konusu şikâyet, dilekçe ya da sözlü beyanla yapılabilir. İlgili düzenlemede belirtilen usûl sadece cezalandırma talebi için geçerli olup haksız itiraz sonucu üçüncü kişinin tazminat talebinde uygulanmaz. Tazminat talebi haksız fiil hükümlerine göre değerlendirileceğinden, Hukuk Muhakemeleri Kanunu kapsamında bir yargılama yapılacağını, tarafların iddia ve savunmalarının alınacağını ve tarafların Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 141'inci maddesine göre iddianın veya savunmanın değiştirilmesi veya genişletilmesi yasağına tabi olacağını belirtmek mümkündür⁷⁹.

IV. İCRA VE İFLÂS KANUNU'NUN 89'UNCU MADDESİNİN 4'ÜNCÜ FIKRASINA GÖRE AÇILMIŞ DAVANIN SONUÇLARI

A. Ceza Açısından Sonuçları

İcra ve İflâs Kanunu'nun 338'inci maddesinin 1'inci fıkrasına göre Kanun'a göre istenen beyanı, hakikate aykırı surette yapan kimse, alacaklının şikâyeti üzerine, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Alacaklı cezalandırma talebini dava dilekçesinde belirterek açtığı dava ile üçüncü kişinin haciz ihbarnamelerine haksız ve gerçeğe aykırı beyanda bulunarak itiraz ettiğini ispatlar ise üçüncü kişi, 338'inci maddenin 1'inci fıkrası uyarınca cezalandırılır. Üçüncü kişinin cezalandırılabilmesi için takip borçlusuna karşı alacağının tespit edilmiş olması gerekir. Üçüncü kişi aleyhine verilen kararın yalnızca ceza hükmünü içermesi hâlinde istinaf kanun yoluna tabi olabilmesi, 353'üncü madde bağlamında itiraza ancak tazminata ilişkin hükmün de yer alması durumunda mümkündür. Tazminat ile ceza hükmünün aynı kararda yer alması cezanın infazına etki etmez⁸⁰. Alacaklı tarafından açılan davanın reddedilmesi hâlinde üçüncü kişi beraat eder ve lehine yargılama giderleri ile vekalet ücretine hükmedilir⁸¹.

B. Tazminat Açısından Sonuçları

Takip alacaklısının üçüncü kişinin cezalandırılmasıyla beraber ya da yalnızca tazminat talebinde bulunduğu davada takip borçlusunun malının ya da alacağının üçüncü kişide var olduğu tespit edilirse haciz ihbarnamesinde üçüncü kişiye bildirilen miktar kadar üçüncü kişi aleyhine tazminata hükmedilir⁸². Alacaklı, üçüncü kişinin haksız itirazı üzerine başka zararlarının mevcut olduğunu iddia ediyorsa dava açma hakkına sahiptir. Ayrıca alacaklı, haciz ihbarnamesinin tebliğ tarihinden itibaren yasal faiz

⁷⁵ İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesinin 4'üncü fıkrası uyarınca talep edilen tazminat davası haksız fiil tazminatı olup genel hükümlere göre çözümlenmesi gerektiğinden 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 72. maddesindeki sürelerle tabiidir. Karar için bkz. Yargıtay, 19. CD, T. 28.12.2016, E. 2016/10294, K. 2016/24056 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, ET: 28.03.2023).

⁷⁶ EROĞLU, s. 51; ARSLAN, *Haciz Üçüncü Kişiye Bildirilmesi*, s. 3231.

⁷⁷ EROĞLU, s. 51; YAVAŞ, *Maaş ve Ücret Haczi*, s. 100; ARSLAN, *Haciz Üçüncü Kişiye Bildirilmesi*, s. 3231.

⁷⁸ EROĞLU, s. 51; ARSLAN, *Haciz Üçüncü Kişiye Bildirilmesi*, s. 3231.

⁷⁹ *Eroğlu*'na göre sadece tazminat talep edilen bir davanın açılması hâlinde alacaklının icra hukukunda bulunan diğer davalardaki (şikâyet, itirazın kaldırılması, imzaya veya borca itiraz gibi) prosedürü uygulaması, iddialarını içeren ayrıntılı bir dilekçe vermesi yerinde olur. Bu görüş için bkz. EROĞLU, s. 51; ARSLAN, *Haciz Üçüncü Kişiye Bildirilmesi*, s. 3231.

⁸⁰ EROĞLU, s. 56; ARSLAN, *Haciz Üçüncü Kişiye Bildirilmesi*, s. 3231.

⁸¹ EROĞLU, s. 56; ARSLAN, *Haciz Üçüncü Kişiye Bildirilmesi*, s. 3231; DİRENİSA, s. 336.

⁸² Yargıtay, 12. HD, T. 08.03.2016, E. 2016/3588, K. 2016/6769 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, ET: 03.04.2023). EROĞLU, s. 51; ARSLAN, s. 3231.

de talep edebilir. Söz konusu davanın kabulünde verilecek kararın kesinleşmesine gerek bulunmamaktadır. Genel hükümlere göre çözümlenecek bu uyuşmazlık maddi anlamda kesin hüküm teşkil eder.

Davanın sonunda verilen karara karşı taraflar, karar yüzlerine karşı okunmuşsa tefhimden gıyabında karar verilmişse tebliğden itibaren on gün içinde istinaf yoluna başvurabilir. Davanın reddi hâlinde ise üçüncü kişi lehine herhangi bir tazminata hükmedilemez. Kanun koyucu üçüncü kişiye itiraz hakkı tanıırken alacaklıya da bu davayı açma hakkı tanımıştır. Ayrıca davanın üçüncü kişi lehine sonuçlanması durumunda yargılama giderleri ile vekalet ücreti davacı alacaklı üzerinde kalır.

Alacaklının açtığı dava sonucunda üçüncü kişi lehine karar verilirse üçüncü kişide takip borçlusunun herhangi bir malının ya da alacağının bulunmadığının tespiti maddi anlamda kesin hüküm teşkil edeceğinden genel mahkemelerde ayrıca üçüncü kişi aleyhine dava açılmaz. Aksi takdirde kesin hüküm etkisi bu davaya sirayet edecektir. Ancak icra mahkemesi, alacağın mevcut olduğu ancak miktarının belirlenemediği yönünde karar verirse alacaklı genel mahkemelerde dava açma hakkına sahiptir⁸³.

SONUÇ

Borçlunun üçüncü kişideki mal, alacak ya da hakları borçlu tarafından bildirilmedikçe alacaklı alacağın varlığını icra dairesine ileri sürer. Öncelikle alacaklı tarafından varlığı ileri sürülen mal ya da alacağın üçüncü kişide bulunup bulunmadığına ya da böyle bir alacağın var olup olmadığına ilişkin üçüncü kişinin beyanda bulunması için kendisine haciz ihbarnameleri tebliğ edilir. Kendisine haciz ihbarnamesi gönderilen üçüncü kişi bazı davranışlarda bulunabilir. Haciz bildirimini alan üçüncü kişi ilgili mal veya alacağın uhdesinde bulunduğunu beyan eder, ödemeyi icra dairesine gerçekleştirir ya da teslimi gerektiren malı teslim ederse takip kendisi açısından sona erer. Üçüncü kişi bu davranışı sergileyebileceği gibi İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesinin 2'nci fıkrasında sayılan ancak tahdidi olmayan bazı sebeplere dayanarak haciz ihbarnamesine itirazda bulunabilir. İtiraz üzerine üçüncü kişiye yeniden aynı alacak için ihbarname gönderilemez. Ancak üçüncü kişi, bunların dışında hareketsiz kalarak kanunda öngörülen süreleri geçirerek itirazda bulunmayabilir. Bu durumda da üçüncü kişiye ikinci haciz ihbarnamesi gönderilir. İkinci haciz ihbarnamesi de birinci haciz ihbarnamesinde yer alan kayıtları ihtiva eder. Sonuçları da benzerlik göstermektedir. İkinci haciz ihbarnamesini tebliğ alan üçüncü kişi süresi içinde ihbarnameye itiraz edebileceği gibi hareketsiz kalarak itiraz yoluna başvurmayabilir. Bu durumda da itiraz varsa üçüncü haciz ihbarnamesi gönderilemez. İtiraz etmezse icra dairesi tarafından üçüncü kişiye üçüncü haciz ihbarnamesi gönderilir. Birinci ve ikinci haciz ihbarnamelerine yapılan itirazın haksız, yersiz ve gerçeğe aykırı beyan içermesi hâlinde takip alacaklısı 89'uncu maddenin 4'üncü fıkrasına dayanarak üçüncü kişinin cezalandırılmasını ve tazminata mahkûm edilmesini talep edebilir.

Üçüncü haciz ihbarnamesini tebliğ alan üçüncü kişi on beş gün içinde alacaklıya karşı menfi tespit davası açabilir. Üçüncü kişi açılan menfi tespit davasına ilişkin bir belgeyi ihbarnamenin tebliğinden itibaren yirmi gün içinde icra dairesine ibraz etmelidir. Genel mahkemelerde açılan bu davada davacı konumunda bulunan üçüncü kişi, takip alacaklısının yani davalının iddia ettiği gibi takip borçlusunun kendisinden bir alacağının olmadığını ya da kendisinde herhangi bir malının bulunmadığını iddia etmektedir.

Takip alacaklısı tarafından üçüncü kişinin gerçeğe aykırı ve haksız itirazı nedeniyle cezalandırılması ve tazminata mahkûm edilmesi için açılacak davada icra mahkemeleri görevlidir. Bu kapsamda 89'uncu maddenin 4'üncü fıkrasına ilişkin talep genel mahkemelerde ileri sürülemez. Ancak 6183 sayılı Kanun'a göre açılan takiplerde üçüncü kişiye gönderilen haciz ihbarnamelerine yapılan itirazlar, alacağın tahsili davası olup genel mahkemelerde görülmektedir. Alacaklı, üçüncü kişinin haksız itirazı

⁸³ EROĞLU, s. 57; ARSLAN, s. 3231.

üzerine cezalandırılmasını değil de yalnızca tazminata mahkûm edilmesini istemekteyse tazminat talebini haksız fiil hükümlerine göre talep edebilir.

İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesinin 4'üncü fıkrasının hem ceza hem de tazminat açısından bazı sonuçları bulunmaktadır. Cezalandırma açısından İcra ve İflâs Kanunu'nun 338'inci maddesinin 1'inci fıkrasına göre, istenen beyanı gerçeğe aykırı surette yapan kimse, alacaklının şikâyeti üzerine, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Alacaklı açtığı dava ile üçüncü kişinin haciz ihbarnamelerine haksız ve gerçeğe aykırı beyanda bulunarak itiraz ettiğini ispatlamalıdır. Ayrıca üçüncü kişinin cezalandırılabilmesi için takip borçlusuna karşı alacağının tespit edilmiş olması gerekir. Alacaklı, 89'uncu maddenin 4'üncü fıkrasında belirtilen cezalandırma talebinin yanında tazminat talebinde de bulunabileceği gibi her iki talepte ayrı ayrı da bulunabilir. Ancak tazminatın esasını borçlunun gerçeğe aykırı beyanı oluşturduğundan yalnızca tazminat talebinde bulunan alacaklının cezalandırma isteminden vazgeçtiği kabul edilmektedir.

Tazminat hukuku bağlamında alacaklının üçüncü kişinin gerçeğe aykırı haksız beyanına dayanarak tazminat talebinde bulunduğu davada takip borçlusunun malının ya da alacağının üçüncü kişide var olduğunun tespit edilmesi gerekir. Haciz ihbarnamesinde üçüncü kişiye bildirilen miktar kadar üçüncü kişi aleyhine tazminata hükmedilmektedir. Genel hükümlere göre çözümlenen uyuşmazlıkta verilecek kararın kesin hüküm etkisi bulunmaktadır. Davanın üçüncü kişi lehine sonuçlanması hâlinde üçüncü kişide ilgili alacağın ya da malın bulunmadığının tespiti kesin hüküm teşkil etmektedir.

KAYNAKÇA

- AKİL, Cenk: *Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki Mal ve Alacaklarının Haczi*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2013.
- ARSLANDOĞAN, Birce: “Takip Alacaklısının İcra ve İflas Kanunu m. 89/4’e Göre Açacağı Tazminat Davasına İlişkin Değerlendirmeler”, *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2021, Cilt 20, Sayı 2, s. 1925-1948.
- AKYOL ASLAN, Leyla: “İcra ve İflas Kanunu m. 89 Hükmüne Göre Birinci Haciz İhbarnamesine İtiraz”, *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2011, Cilt 6, Sayı 1-2, s. 93-119.
- ANSAY, Şakir: *Hukuk İcra ve İflas Usulleri*, 5. Baskı, İstiklal Matbaası, Ankara, 1960.
- ARSLAN, Ramazan: “Borçlunun Üçüncü Kişide Bulunan Alacağının Haczi, Haczin Üçüncü Kişiyeye Bildirilmesi ve Sonuçları”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2016, Cilt 65, Sayı 4, s. 3217-3242 (Haczin Üçüncü Kişiyeye Bildirilmesi).
- ARSLAN, Ramazan: “Borçlunun Üçüncü Kişilerde Bulunan Mal ve Alacaklarının Haczi”, *Dr. A. Recai Seçkin’e Armağan*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara, 1974, s. 81-114 (Alacakların Haczi).
- ASLAN, Kudret: “Hacizde Tertip”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2005, Cilt 54, Sayı 2, s. 269-318.
- ATALI, Murat / ERMENEK, İbrahim / ERDOĞAN, Ersin: *İcra ve İflas Hukuku*, 3. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2020.
- ATALI, Murat / ERMENEK, İbrahim: *İcra ve İflas Hukuku*, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019.
- BERKİN, Necmeddin: *İcra Hukuku Dersleri*, 2. Baskı, Hamle Matbaası, İstanbul, 1969.
- BORAN GÜNEYİSU, Nilüfer: “İcra Hukukunda Aşkın Haciz”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2016, Cilt 20, Sayı 4, s. 25-60.
- DİRENİSA, Efe: “Üçüncü Kişinin Gerçeğe Aykırı İtirazda Bulunması Nedeniyle İcra ve İflas Kanunu’nun 89/4 Hükmü Uyarınca Açılacak Tazminat Davasının Belirsiz Alacak Davası Şeklinde Açılıp Açılmayacağı Üzerine Bir Değerlendirme”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2022, Cilt 12, Sayı 1, s. 329-360.
- ER, Gökçe: *Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki Mal ve Alacaklarının Haczi*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2009.
- ERMENEK, İbrahim / AZAKLI ARSLAN, Betül: “İcra ve İflas Hukuku Açısından Ticari Davalarda Arabulucuya Başvuru Zorunluluğu (TTK m. 5/A)”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 2020, Cilt 33, Sayı 148, s. 135-196.
- EROĞLU, Orhan: “Haciz İhbarnamesine İtiraz Üzerine Uygulanacak Yargılama Usulü ve Yargılama Sonunda Tayin Edilecek Tazminatın Miktarı”, *Terazi Hukuk Dergisi*, 2017, Cilt 12, Sayı 132, s. 44-59.
- ERTEKİN, Erol / KARATAŞ, İzzet: *İcra ve İflas Hukukunda İstihkak ve Tasarrufun İptali Davaları*, Yetkin Yayınları, Ankara, 1995.
- GÖRGÜN, Şanal / BÖRÜ, Levent / KODAKOĞLU, Mehmet: *İcra ve İflas Hukuku*, 3. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2022.
- GÜNEREN, Ali: *İcra ve İflas Hukukunda İstihkak Davaları ile Tasarrufun İptali Davaları*, Feryal Matbaacılık, Ankara, 2004.
- İYİLİKLİ, Ahmet Cahit: “Haciz İhbarnamesi Uygulamasında Şirkete Borçlu Olan Ortağın 3. Kişi Sıfatıyla Sorumluluğu ve Rücu İlişkisi”, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, 2012, Cilt 1, Sayı 1, s. 1-35.
- KARSLI, Abdurrahim: “İcra ve İflas Kanunu’nun 89. Maddesinde 4949 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler”, *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2004, Cilt 1, Sayı 2, s. 411-417.
- KURU, Baki / ARSLAN, Ramazan / YILMAZ, Ejder: *İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı*, 27. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2013.
- KURU, Baki / AYDIN, Burak: *İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı*, 4. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2020.
- KURU, Baki: “İcra ve İflas Kanunu’nun 89. Maddesinde Yapılan Değişiklikler”, *Bankacılar Dergisi*, 2003, Sayı 47, s. 59-82.
- KURU, Baki: *İcra ve İflas Hukuku El Kitabı*, Türkmen Kitabevi, İstanbul, 2006.

- MUŞUL, Timuçin: *İcra ve İflas Hukuku Esasları*, 6. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017 (Esaslar).
- MUŞUL, Timuçin: *Teorik ve Uygulamalı İcra ve İflas Hukuku I*, Alfa Basım Yayım, İstanbul, 2001 (İcra ve İflas Hukuku I).
- OSKAY, Mustafa / KOÇAK, Coşkun / DEYNEKLİ, Adnan / DOĞAN, Ayhan: *İİK Şerhi, Cilt 2*, Turhan Kitabevi, Ankara, 2007.
- ÖZCAN, Göknil: *Bankacılık İş ve İşlemlerinde Kişisel Verilerin Korunması*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2019.
- PEKCANITEZ, Hakan / ATALAY, Oğuz / ÖZEKES, Muhammet: *Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı*, 9. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021.
- PEKCANITEZ, Hakan / ATALAY, Oğuz / SUNGURTEKİN ÖZKAN, Meral / ÖZEKES, Muhammet: *İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı*, 8. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021.
- PEKCANITEZ, Hakan: “4949 Sayılı Kanun’la İcra Hukukunda Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 2003, Cilt 16, Sayı 49, s. 137-158.
- POSTACIOĞLU, İlhan: *İcra Hukuku Esasları*, 4. Baskı, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1982.
- ŞAHİN, Çağatay Serdar: “Ticaret Şirketlerinde Ortakların Kişisel Alacaklarının Şirkete Yöneltebilecekleri Haciz Talepleri”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2019, Cilt 27, Sayı 1, s. 167-211.
- ŞEKER, Hilmi: “İcra ve İflas Kanunu’nun 89. Maddesi Üzerine Düşünceler”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2014, Cilt 16, Prof. Dr. Hakan Pekcanitez’e Armağan Özel Sayısı, s. 2971-3004.
- UYAR, Talih / UYAR, Alper / UYAR, Cüneyt: *İcra Hukukunda Haciz*, 3. Baskı, Bilge Yayınevi, Ankara, 2016.
- UYAR, Talih: “Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki -Kıymetli Evraka Bağlanmamış Olan- Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi (İİY m. 89)”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1981, Cilt 2, Sayı 2, Muhittin Alam Armağanı, s. 205-227.
- ÜSTÜNDAĞ, Saim: *İcra Hukukunun Esasları*, 7. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2000.
- YAVAŞ, Murat: “Maaş ve Ücret Haczi”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 2009, Sayı 84, s. 93-120 (Maaş ve Ücret Haczi).
- YAVAŞ, Murat: *Borçlunun Üçüncü Şahıslardaki Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi*, Arıkan Yayıncılık, İstanbul, 2005 (Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi).
- YILDIRIM, M. Kamil / DEREN-YILDIRIM, Nevhis: *İcra ve İflas Hukuku*, 8. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2021.
- YILMAZ, Ejder / ARSLAN, Ramazan / TAŞPINAR AYVAZ, Sema / HANAĞASI, Emel: *İcra ve İflas Hukuku*, 6. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2020.